

Όμως ή συνείδηση του Μαυροκορδάτου δὲ φαίνεται νὰ εἶταν ὀλότελα νεκρωμένη. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ ἀπὸ μερικά του λόγια γραμμένα στὴ φυλακὴ. «Πολλάκις τὸν αὐτὸν τῆς δουλείας λίθον κυλίωμεν», λόγου χάριν. Ἄλλου πάλε κλαιγεται μὲ τίς κακίες τοῦ αὐλικοῦ βίου». Εἶχε μ' ἄλλους λόγους χαμένα τὰ νερά του, καὶ μπῆκε στὰ βάσανα ἀπὸ τὴ φορὰ τῶν περιστατικῶν, κι ὄχι ἀπὸ γυμνὴ ἀσυνειδησία.

Στὴ φυλακὴ ἔχασε καὶ τὴν ἀγαθὴ του μητέρα. Κι ὅμως τὰ παθήματα δὲν τὸν ἀλλάξαν, παρὰ στὰ 1685 τὸν ξαναβλέπουμε Μεγάλου Δραγομάνου, τῆρ-παγμένου του πλοῦτη γυρισμένα, καὶ μὲ νέα μάλιστα σοδήματα. Δὲ θὰ πολυλογίσουμε δηγῶντας τὴν πρεσβεία του στὰ 1688, ὅταν πῆγε στὴ Βιέννα μὲ τὸ Σουλφικάρ Ἐφέντη, νὰ συμφωνήσῃ εἰρήνη μὲ Γερμανοὺς, μὲ Ρούσους καὶ μὲ Πολωνοὺς. Ἀπότυχε ὅμως πάλε, καὶ τρεῖς τέσσερα χρόνια κατόπι γύρισε ἄπραχτος. Ὡς τόσο δὲν πῆκε ἡ καρδιά του βιογράφου του νὰ τὸν ἀφήσῃ μὴτ' ἐδῶ ἀνεγκωμιάστο, ἐπειδὴ μᾶς ζητᾷ μὲ πόση τέχνη ἤξερε νὰ γυρίξῃ τὰ ζῆματά του πρὸς ὄφελος τῶν πατριωτῶν του, λόγου χάριν ὅταν παρουσιάστηκε στὸν Αὐτοκράτορα μ' ἄλλους τέσσερεις ὁμογενεῖς ἀκόλουθους ἢ συντρόφους. Τέτοιο ὄφελος πῶς μπορούσε νὰ τοὺς χορηγήσῃ, κοντὰ στὸ νοῦ. Καὶ μῆτε τ' ἀφιβάλλουμε πῶς ὄφελος λογαριαζότανε τὰ χρόνια ἐκεῖνα νὰ παρουσιαστῆς σὲ ξένη Αὐλὴ ἀντιπρόσωπος τοῦ Σουλτάνου. Νὰ μᾶς τὰνγράψῃ ὅμως αὐτὸ χτεσινὸς χρονολόγος καὶ νὰ μᾶς τὸ χαρακτηρίξῃ ὄφελος δίχως νὰ κενκινίξῃ, μᾶς φαίνεται μὰ τὴν ἀλήθεια ἀπίστευτο. Θὰ τοῦ ξέφυγε χωρὶς ἄλλο ἢ λέξι.

Ἡ ἀληθινὴ του δόξα ἀνάλαμψε στὸ Κάρλοβιτς (1698). Ἀδύνατο νὰ ἱστορηθοῦν ἐδῶ τὰ διπλωματικά καθέκαστα τοῦ Συνέδριου ἐκεῖνου. Ἄν καὶ δεύτερος στὴ σειρά ὁ Μαυροκορδάτος, (ἐρχότανε κατόπι ἀπὸ τὸ Ραῖζ Ἐφέντη Ραμὴ Μεχμέτη), φάνηκε ὅμως πρῶτος στὴ δύναμη τοῦ λόγου, μονομάχησε μὲ ἀντιπρόσωπους πέντε Κρατῶν, καὶ βγήκε νικητὴς σὲ μεγάλα ζητήματα. Ἄλλου πρέπει νὰ πᾶμε νὰ μελετήσουμε τὸ περίφημο τὸ ζήτημα ἂν τὰ σύνορα κ' ἡ κατοχὴ ἔπρεπε ἢ ὄχι νὰ ὀριστοῦνε συνέχρονα, ἀλλοῦ τὰ ἐπιχειρήματα μὲ τοὺς Βενετούς ἂν ἔπρεπε ὁ Μοριᾶς νὰ χωριστῇ γιὰ χάριν τοὺς ἀπὸ τὸ λαϊμὸ ἢ ἀπὸ τίς πλάτες, ἀλλοῦ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πολύκροτα προβλήματα ποὺ ἔλυσε ὁ μέγας ὁ νοῦς τοῦ Χιώτη, ποὺ στὴν ἀνάγκη ἔβγαξε κι ἀπὸ τὸ Κοράνι ἐπιχειρήματα. Ἐμᾶς ἐδῶ δουλειὰ μᾶς εἶναι νὰ ρωτήξουμε ἓνα πρᾶμα μονάχα. Ὁ ἐξοχος αὐτὸς ἄνθρωπος, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τὸ Κάρλοβιτς ἀνακηρύχθηκε *Μαχρέμ* — *Ἐσράχης*, ἀπὸ τὸ Σουλτάνο, *Ἐκλαμπρότατος* ἀπὸ τοὺς ραγιαδες του, *Κόμητας* τῆς *Αὐτο-*

ταγγελίας, τὰ μαντατουρέματα, ἐκεῖνο τὸ ἀσιατικὸ, τὸ κούρδικο, ποὺ δὲν ἀφίνει τὸν ἄλλον νῆχη γνώμη δική του, τὴν κατάχρηση τῆς δυνάμεως τὴν κακορίζικη, ὅλα θὰ τὰ φανερώσω, γιὰ τὴν ἐπιθυμία τὸ χρέος τὸ ἠθικὸ. Δὲ θὰ παραιτήσω, χωρὶς νὰ τοὺς διαφεντέψω μὲ τὰ μέσα μου, τὸσους νέους ποὺ τὸ καλὸ γυρίζουνε καὶ ποὺ ἡ πρόληψη τῆς ἀμάθειας καὶ τοῦ δασκαλισμοῦ, πολεμᾷ μὲ κάθε τρόπο νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ἄμα πρῶτοι ἐσεῖς προδίνετε τοὺς δικούς σας, οἱ Τούρκοι τί θὰ τοὺς κάμουνε τότες; Νὰ ντρέπεστε γιὰ τὸν ἀχρεῖο τὸν τρόπο. Μὲ τὴν καθαρὴ βουλή καταστρέφετε τὸ ἔθνος. Μπορεῖ ἀπὸ τὸ νὰ μὴν τὸ νοιώθετε. Δὲ σημαίνει ὅμως πῶς ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ καταγγέλετε καὶ νὰ καταδιώχετε. Μοῦ ἔδωσεν καὶ μὲνα ἡ τύχη μιὰ πέννα. Θὰ τὸ δῆτε, γιὰ τὴν ἀπὸ τῆς φέρνεστε, θὰ πῆ πῶς παίρνετε ἀπάνω σας καὶ τὴν ἐφτόνη. Ἀξίζει νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλη τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἑλλάδας.»

Τόσα τοῦ ἔγραψεν τοῦ φίλου, γιὰ νὰ ξέρῃ. Καὶ ἠσύχασα. Καὶ εἶναι περίεργο τί γαλήνη ἀμέσως βασιλεύει στὴν ψυχὴ μᾶς, ἅμα καταλάβουμε τὸ χρέος

κρατορίας ἀπὸ τὴ Γερμανία — τί μᾶς εἶτανε; Αἶμα μᾶς, καὶ τίποτις ἄλλο.

Στ' Ἀγιοταφίτικα ζητήματα ὡς τόσο, ὅπως πρὶν ὁ Νικουσης, εἶσι τῶρα καὶ ὁ Μαυροκορδάτος φιλοτιμήθηκε νὰ πολιτευτῇ σύμφωνα μὲ τὰ ἔθνια μᾶς σφερόντα. Ἄμα ἐρχότανε λόγος γιὰ τέτοια, τοὺς ἔβλεπε ὅλους πατριῶτες τῆς φτηνῆς ὅμως καὶ τῆς εὐκολῆς σειρᾶς πατριῶτες. Ἐπειδὴ ἐπιμένοντας νὰ λειτουργοῦνε στοὺς τόπους ἐκεῖνους Ὁρθόδοξοι κι ὄχι Φραγκισκανοὶ ἱερεῖοι δὲν ἐρέθιζαν τὴν Τούρκικη τὴν ὀργή, ἅρα δὲν εἶχανε φόβο μῆτε ἀπὸ Τούρκικη τιμωρία. Μ' ἄλλους λόγους ὁ πατριωτισμὸς αὐτὸς θυσία δὲ γύρευε.

Ἄς μὴν παραλείψουμε καὶ τὸ μεγαλύτερο ἠρωϊσμὸ τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἄς ἀκούσουμε μάλιστα πῶς τὸν δηγῆται ὁ ἴδιος ὁ χρονολόγος του, περιγράφοντας τὴν ἐκνήν στὰ Πατριαρχεῖα, ὅταν παρατήθηκε ὁ Ἰακώβος καὶ προχειρίστηκε ὁ κύρ Καλλίνικος. «Πηγαίνοντας (λέει ὁ Δαπόντες), δυὸ Κληρικοί νὰ τὸν φέρουν (τὸν κύρ Καλλίνικο) ἄρχισαν ὀλίγον. Ὁ δὲ Καρυσφύλλης, μέγας λογοθέτης, ... εἶπε: τί κάμνουν αὐτὰ τὰ βουβάλια καὶ ἀργοῦν; ... Ὁ Ἀλέξανδρος τότε τὸν ἔκουσε καὶ... εἶπε πρὸς τὸν λαόν. Ἴδετε, χριστιανοί, ὁ ἀσεβὴς νὰ λέγῃ τοὺς Κληρικούς βουβάλια! Καὶ ὁ Καρυσφύλλης τότε τὸν ἀπεκρίθηκε λόγια ἐναντὶα τῆς τιμῆς του. Καί... ὁ μέγας δραγομάνος ἔτρεξε καταπάνω του, καὶ ἐδάρθησαν. Ὅμως τίς γροθιές τίς ἔφαγεν ὁ Καρυσφύλλης.»

Ἐπαθε νέους καταδιωγμοὺς καὶ νέα βάσανα ὁ Μαυροκορδάτος στὰ 1703. Κατόπι ἀπὸ ἄλλα τρία χρόνια ὅμως ἠσύχασε μιὰ γιὰ πάντα, ἀφοῦ ἀφιέρωσε τὴν πολυτάραχη ζωὴ του καὶ τὸν ἐξοχο νοῦ του σὲ πρᾶματα ποὺ ποτέ δὲ θὰ τὰ φιλονεύσῃ γιὰ δικὰ τῆς ἢ ἐθνικὴ ἱστορία μᾶς.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Λογαριάσαμε πῶς στοὺς διάφορους σὺλλογους, σωματεῖα, ἐταιρίες, σχολεῖα κλπ. τῆς Ἀθῆνας, ἀπάνου ἀπὸ 100 λόγοι καὶ ποιήματα ἐσφωνηθήκαν, γιὰ τὴν Ἐθνικὴ γιορτὴ τῆς περασμένης Τρίτης.

— Οἱ ῥήτορες ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, κ' οἱ ἀκουσάδες ἀπ' τὴν ἄλλη νομίζουνε πῶς τὸ μεγαλύτερο καθήκον τοὺς πρὸς τὴν πατρίδα, εἶναι νὰ μεθύσουνε μὲ λόγια κάθε χρόνον τὴ μέρα αὐτὴ, κ' ὕστερα νὰ πᾶνε σπῖτι τοὺς νὰ κοιμηθοῦνε μ' ἡσυχὴ συνείδηση.

— Ὁ Θεοτόκης τὸν πανηγυρικὸ του τὸν ἔβγαλε στὴ

μᾶς, ἅμα μιλῆσῃ μέσα μᾶς ἡ δύναμη τῆς Ἰδέας, ἅμα δὲ φοβηθοῦμε ἀθρώπους ποὺ σωστὸ ἐκεῖνοι νὰ μᾶς φοβοῦνται, ἀφοῦ ἐμεῖς εἶσι ποτὲ μᾶς δὲ θὰ φερθοῦμε, καὶ φυλάγομεν καταβάθα τὴ λατρεία τῆς λεπτειᾶς καὶ τῆς ἠθικῆς. Φτάνει μιὰ φορὰ κανεὶς νὰ τοὺς δείξῃ θάρρος καὶ θὰ δῇ τί ἔφολο ποὺ εἶναι, θὰ δῇ πῶς θὰ τὸν ἀνταμείψῃ τὸ συναίσθημα τοῦ ἤσυχου τοῦ κουράγιου. Ἐτσι θὰ συνήθισῃ καὶ μάλιστα θὰ καμαρώνῃ τὸν ἑαυτὸ του μὲ ἄδολη χαρὰ.

Καὶ τῶρα νὰ πᾶμε στὸ Νησί μᾶς, τὸ θεῖο τῆς Πρίγκηπος τὸ Νησί. Ἐκεῖ νὰ χαροῦμε καὶ μεῖς τὴν χαρὰ τῆς Ἰδέας. Νὰ γεμίσῃ τὴν καρδιά μᾶς ὁ ἀπέραντος ὁ πόθος τοῦ καλοῦ. Κάθε χρόνο ἔρχομαι καὶ σὰς γράφω ἀπὸ ἓνα Πρόλογο. Στὸ μεταξύ ἀκολουθοῦνε τὰ θρόνικα ποὺ εἶτε κακὰ εἶτε ὄχι, ὁ καθένας μᾶς τὰ δοκιμάζει. Ἄφτος ὁ Πρόλογός μου θέλω νὰ μᾶς φέρῃ στὸ Νησί, τὸ Νησί τῆς Ἀρμονίας, ὅπου λάμπουνε πνυτοσινὰ ἢ Ἀλήθεια, ἢ Θέληση καὶ ἢ Ἀγάπη.

Τετάρτη, 26 τοῦ Θεριστῆ 1907.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Βουλή, μιλῶντας γιὰ τὰ Ἐξωτερικὰ ζητήματα. «Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ συμφέροντα καὶ αἱ συμπάθειαι τῆς Ἐθνότητος, δὲν εἶναι δυνατὸν αὐτὴ νὰ θυσιάσῃ τὸν Ἑλληνισμόν». Ποτές ἴσαμε τῶρα ἡ πολιτικὴ τοῦ «Σῶσον ἐλέησον» δὲν εἰπώθηκε ἐπιγραμματικώτερα.

— Ὁ Μιστριώτης εἶπε πάλε τὸ χρυσόλογό του καὶ τὴ μέρα τῆς Ἐθνικῆς μᾶς γιορτῆς.

— Σὲ κάποια φημερίδα ἔγραψε ἄρθρο ποὺ ἀρχινᾷ ἐτσι: «Μετὰ μακραίωνα τῆς δουλοσύνης ζῶγον ἐφάνης λαμπρὸς καὶ μεστός χρυσοφαιῶν ἀκτίνων ἐν τῷ στερεώματι τοῦ Ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ, διφρηλάτα Ἴλιε, κατὰ τὴνδε τὴν ἀγίαν ἡμέραν, ἐν ἡ ἐνεσουργήθη ἡ κρίσις...»

— Καὶ τελιώνει. «Ἡ ἀνδρεία δὲν εἶναι ἀναγκία μόνον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ, διότι ἀπὸ τινος χρόνου ἀνεφάνησαν προδόται, οἵτινες ἐκ παντὸς τρόπου πειρῶνται ὅπως διὰ τῆς μεθόδου τοῦ χυδαῖσμοῦ διασπάσωσι τὴν ἐνότητά τῆς γλώσσης, ἐφ' ἧς ἐρείδεται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ ἡ ἐπιφύλαξις τῆς Ἐκκλησίας.»

— Ὁ σεβαστὸς ἀνὴρ πᾶσαι φτίνεται τῶρα τελευταία ἀμηνία καταδιώχτης κι ὅλο προδότες βλέπει στὸν ἕνα του καὶ στὸν ἕτερον του, καὶ μάχεται κάθε ὥρα νὰ τοὺς ξεπαστρέψῃ μὲ λόγους καὶ μὲ ἄρθρα. Αὐτὸ τοῦ εἶναι ἀρετὴ τιμωρία τοῦ δύστυχου.

— Ὑστερα ἀπὸ τὴν τόση λογοκοπία μᾶς ἤρθαν ἐν ἀνακούφιση τὰ λίγα μεστωμένα καὶ σοφὰ λόγια τοῦ Παλαμᾶ μᾶς, στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς 25 τοῦ Μάρτη.

— Ὁρθοστυλώθηκε ἀπάνου ἀπ' ὅλους ὁ Ποιητῆς καὶ φώναξε πῶς «μὲ φιλήσυχους νοικοκυραίους, μὲ φαρμακόνους πατριῶτες, καὶ μὲ λογιώτατους τῆς Βιβλιοθῆκης δὲν πλῆθύνονται τὰ Ἔθνη».

— Τούτῃ τὴν Κερικὴν στὸ Πανεπιστήμιον «τελεῖται» τὸ Σεβαστοπούλειον ἄγος. Ὅσοι θέλουνε νὰ γελάσουνε μὲ τὴν καρδιά τοὺς, δὲν ἔχουνε παρὰ νὰ βρεθοῦνε ἐκεῖ γιὰ νὰ καταμαρῶσουνε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ Μιστριώτη φορτωμένον ἀπὸ πρᾶματα, μετοχές, μέσους ἀρίστους κτλ. ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ πόδια.

— Ὁ διευθυντῆς τοῦ «Νουμᾶ» κ' Τρακόπουλος βγήκε σὲ ταξίδι τὴν περασμένη βδομάδα ἴσχυε τὴν Κέρκυρα. Θὰ εἶναι ἐδῶ σὲ δυὸ—τρὶς μέρες.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Δ. Βασ. Διάβασε τὴ σημερινὴ μᾶς ἐπιφυλλίδα καὶ κεῖ θὰ βρῆς τὴν ἀπάντησιν. Ὁ «ἐπιφυλλετικὸς» εἶναι μισὸς δημοτικιστῆς, ἔχει καταλάβει μονάχα ἀπὸ τὴ μισὴ μεριά τὸ ζήτημα. Γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ κανεὶς τὸν κανόναν στὴ γλώσσα, κατὰ τὸ μεγάλο παράδειγμα τοῦ Ψυχάρη, ἀνάγκη πρῶτα πρῶτα νὰ μὴν εἶναι στενοκέφαλος. Τάλλα εἶναι πρόφασες κι ἀδυναμίεις.—κ. Α. Τ. Τὸ ἐπίγραμμα ποὺ μᾶς ἔστειλες καθυστέρησε, καὶ τὸ τυπώσαμε ἐδῶ.

ΣΤΟ ΚΑΠΕΛΛΟ ΤΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ

Μαῦροι ἀνεβαίνουνε καπνοὶ
Στὴ σκουριασμένη μηχανῇ
Ποῦ δτέκεσαι φουγάρο.

Κ' ἐδὺ μὲ κείννε μαζὶ
— Κ' ἄς χάσκουν γύρω σου οἱ χαζοὶ—
Τράβα λοιπὸ στὸ κάρρο.

—κ. Μαρ. Δημ. Δὲν τὸ ξέρεις πῶς οἱ περισσότεροὶ χτυπᾶνε τὴ δημοτικὴ ἀπὸ σφερό; Πουθενὰ δὲν μπορεῖ νὰ κρυφτῇ ἡ ντενεκεδοσύνη τόσο καλά, ὅσο κάτω ἀπὸ τὴν καθαρῆσιν.—κ. Χ. Σφ. Τοῦ Σταμίου Βαλβίου οἱ «μαφυλάκαί σίλφακες» εἶναι ὁ Μιστριώτης, ὁ Γαρδίκας, ὁ Ζησίου, ὁ Φαραντάτος, ὁ Βίσσης, ὁ Χατζιδάκης, καὶ ἡ ἄλλη παρέα τῶ δασκάλων, ποὺ χτυπᾶνε τοὺς χοντροὺς μιστοὺς ἀπ' τὸ κουβέρνο. Αὐτοὶ εἶναι τὰ ἀληθινὰ μισθοῦρα ὄργανα τῆς Καθαρεύουσας.

Ἡ ΛΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

εἶναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ γιὰ τὸ λαὸ καὶ δέχεται καταθέσεις ἀπὸ μιὰ δραχμῇ κι ἀπάνου.

Σοῦ πλερώνει τόκο 4 1/2 % καὶ σοῦ δίνει πίσω τὰ χρήματά σου ὅποτε θελήσεις εἶτε ὅλα εἶτε μέρος ἀπ' αὐτά.